

Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
P. MENGIOZZI
fremsat den 30. april 2014¹

Sag C-338/13

Marjan Noorzia

(anmodning om præjudiciel afgørelse fra Verwaltungsgerichtshof (Østrig))

»Ret til familiesammenføring — direktiv 2003/86/EF — artikel 4, stk. 5 — national bestemmelse, hvorefter referencepersonen og dennes ægtefælle skal være fyldt 21 år, inden der indgives ansøgning om familiesammenføring«

1. »Ægteskab skal kun kunne indgås med begge parter frie og fulde samtykke.« Sådan lyder artikel 16, stk. 2, i FN's verdenserklæring om menneskerettigheder².

2. Med denne anmodning om præjudiciel afgørelse fra Østrigs Verwaltungsgerichtshof anmodes Domstolen for første gang om at tage stilling til en bestemmelse i direktiv 2003/86/EF³ om ret til familiesammenføring, hvis specifikke formål er at forhindre tvangsægteskab, dvs. ægteskab, hvor mindst en af de kommende ægtefæller ikke har givet sit frie og fulde samtykke, fordi vedkommende er udsat for fysisk eller psykisk tvang, herunder trusler eller andre former for følelsesmæssige overgreb eller i de groveste tilfælde fysisk mishandling⁴.

3. Fænomenet tvangsægteskab er en skjult sædvane i Europa, men dermed er det ikke sagt, at det forekommer i ubetydeligt omfang⁵. Det er netop med henblik på at begrænse dette fænomen – hvilket giver anledning til grusomme menneskerettighedskrænkelser, primært mod kvinder – at den forelæggende ret nu anmoder Domstolen om at fortolke den bestemmelse herom, der blev indført i direktiv 2003/86.

4. Som det vil fremgå af det følgende, skal det lovlige formål, som forfølges, afvejes i den foreliggende sag over for de krav, som følger af den ret til familieliv, som tilkommer de par, der gifter sig af egen fri vilje.

1 — Originalsprog: italiensk.

2 — Verdenserklæringen om menneskerettigheder, vedtaget af FN's generalforsamling i resolution 217A (III) den 10.12.1948. Jf. analogt artikel 23, stk. 2, i den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder.

3 — Rådets direktiv 2003/86/EF af 22.9.2003 om ret til familiesammenføring (EUT L 251, s. 12).

4 — Tvangsægteskab adskiller sig fra arrangeret ægteskab ved, at begge de kommende ægtefællers familier spiller en fremtrædende rolle i arrangementen af ægteskabet, men hvor det endelige valg om, hvorvidt ægteskabet skal indgås, overlades til de kommende ægtefæller. Skillelinjen mellem arrangeret ægteskab og tvangsægteskab er imidlertid ofte ret uklar.

5 — Det fremgår af svar fra størstedelen af medlemsstaternes regeringer i forbindelse med den offentlige høring i 2012 om retten til familiesammenføring (http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-is-new/public-consultation/2012/consulting_0023_en.htm), at der kun foreligger få statistiske oplysninger om udbredelsen af fænomenet tvangsægteskab i Den Europæiske Union. Ifølge undersøgelser i f.eks. Det Forenede Kongerige vurderedes dog de anmeldte tilfælde af tvangsægteskab i 2009 til mellem 5 000 og 8 000 bare i den medlemsstat. I Tyskland derimod blev der i 2008 registreret over 3 400 tilfælde.

I – Retsforskrifter

A – *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention*

5. Artikel 8 i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder (herefter EMRK) med overskriften »Ret til respekt for privatliv og familieliv«⁶ bestemmer følgende:

»1. Enhver har ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin korrespondance.

2. Ingen offentlig myndighed må gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, medmindre det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller landets økonomiske velfærd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder og friheder.«

B – *EU-retten*

6. I henhold til artikel 7 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret) med overskriften »Respekt for privatliv og familieliv« fastsættes:

»Enhver har ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin kommunikation.«

7. Direktiv 2003/86 fastsætter betingelserne for udøvelsen af retten til familiesammenføring for tredjelandsskatsborgere, der har lovligt ophold på medlemsstaternes område. I henhold til anden betragtning til nævnte direktiv overholder direktivet de grundlæggende rettigheder og navnlig retten til respekt for familieliv, som anerkendes i en række folkeretlige instrumenter, herunder navnlig EMRK's artikel 8 og chartrets artikel 7.

8. Artikel 4 i direktiv 2003/86 definerer den personkreds blandt referencepersonens familiemedlemmer, som kan opnå en ret til ophold på grundlag af familiesammenføring. I henhold til artikel 4, stk. 1, litra a), omfatter disse personer referencepersonens ægtefælle.

9. Artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86 bestemmer:

»For at sikre bedre integration og forhindre tvangsægteskaber kan medlemsstaterne kræve, at referencepersonen og dennes ægtefælle som et minimum skal være over en bestemt alder, dog højst 21 år, før ægtefællen kan sammenføres med vedkommende.«

C – *Østrigsk ret*

10. I Niederlassungs- und Aufenthaltsgesetz (lov om etablering og ophold)⁷ bestemmes det, at de kompetente østrigske myndigheder skal udstede opholdstilladelse til familiemedlemmer til tredjelandsskatsborgere, når visse betingelser er opfyldt. I henhold til artikel 2 i Niederlassungs- und Aufenthaltsgesetz er et familiemedlem i denne lov »ægtefællen [...] eller den registrerede partner. Ægtefællen eller den registrerede partner skal på tidspunktet for indgivelse af ansøgningen være fyldt 21 år [...]«.

⁶ — Undertegnet i Rom den 4.11.1950.

⁷ — BGBl. I, nr. 100/2005 som affattet i BGBl. I, nr. 111/2010.

II – De faktiske omstændigheder, de nationale retsforhandlinger og det præjudicielle spørgsmål

11. Marjan Noorzia, som er sagsøger i sagen ved den nationale ret, er afghansk statsborger og født den 1. januar 1989.

12. Den 3. september 2010 indgav Marjan Noorzia en ansøgning til den østrigske ambassade i Islamabad (Pakistan) om opholdstilladelse med henblik på familiesammenføring med sin mand, der er født den 1. januar 1990, der ligeledes er afghansk statsborger og bosat i Østrig.

13. Ved afgørelse af 9. marts 2011 meddelte Bundesministerin für Inneres (det østrigske indenrigsministerium), der er sagsøgt i sagen ved den nationale ret, afslag på ansøgningen om familiesammenføring. Den østrigske myndighed begrundede afslaget med, at, selv om Marjan Noorzias ægtefælle var fyldt 21 år før tidspunktet for afgørelsen om at meddele afslag på ansøgningen om familiesammenføring, var det ifølge den østrigske lovgivning tidspunktet for indgivelse af ansøgningen og ikke tidspunktet for afgørelsen, der er afgørende for at fastslå, om alderskravet er opfyldt. Da ægtefællen endnu ikke var fyldt 21 år på tidspunktet for indgivelse af familiesammenføringsansøgningen, var et særskilt krav til indgivelse af en gyldig ansøgning ikke opfyldt.

14. Marjan Noorzia har indbragt afslaget for den forelæggende ret.

15. Den nationale ret har først og fremmest påpeget, at det i artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86 ikke er specificeret, hvorvidt den i artiklen angivne aldersgrænse, som medlemsstaterne kan fastsætte som betingelse for at give familiesammenføring, henviser til tidspunktet for myndighedernes afgørelse, tidspunktet for den faktiske indrejse til den omhandlede medlemsstat eller et andet tidspunkt. Den forelæggende ret har ligeledes anført, at den østrigske lovgiver udtrykkeligt har bestemt, at aldersgrænsen på 21 år er et formelt krav for at udstede opholdstilladelse med henblik på familiesammenføring, og at dette krav skal være opfyldt på tidspunktet for indgivelse af ansøgningen om familiesammenføring. Såfremt ovennævnte krav ikke er opfyldt, skal ansøgningen afslås uden mulighed for at »afhjælpe« manglen ved at henvise til, at den pågældende alder opnås i løbet af den periode, hvor sagen behandles.

16. På denne baggrund ønsker den forelæggende ret oplyst, om den aktuelle østrigske bestemmelse er forenelig med artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86. Den forelæggende ret mener, at bestemmelsen kan fortolkes på to forskellige måder. På den ene side tyder bestemmelsens ordlyd på den fortolkning, som indebærer, at det relevante tidspunkt for opfyldelsen af alderskravet er tidspunktet for myndighedernes udstedelse af opholdstilladelsen og ikke tidspunktet for indgivelse af ansøgningen. Såfremt direktivets bestemmelse skal fortolkes på denne måde, er den østrigske bestemmelse efter den forelæggende rets opfattelse i strid med direktiv 2003/86. På den anden side kan en gennemgang af den omhandlede bestemmelses formål imidlertid efter den forelæggende rets mening føre til en anden fortolkning, der kan resultere i, at den nationale bestemmelse er forenelig med ovennævnte direktiv.

17. På baggrund af disse betragtninger har den forelæggende ret ved afgørelse af 29. maj 2013 fundet det nødvendigt at udsætte sagen og forelægge følgende præjudicielle spørgsmål for Domstolen:

»Skal artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86 [...] fortolkes således, at den er til hinder for en bestemmelse, som indebærer, at ægtefæller og registrerede partnere skal være fyldt 21 år allerede på tidspunktet for indgivelse af en ansøgning for at anses som familiemedlemmer, der er omfattet af retten til familiesammenføring?«

III – Sagens behandling for Domstolen

18. Den 20. juni 2013 blev forelæggelseskendelsen indleveret til Justitskontoret. Marjan Noortia, den østrigske og den græske regering samt Europa-Kommissionen har indgivet skriftlige indlæg.

IV – Retlig vurdering

A – Indledende bemærkninger

19. Den forelæggende rets anmodning om præjudiciel afgørelse omhandler fortolkningen af artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86 om ret til familiesammenføring.

20. I denne forbindelse skal det indledningsvis anføres, at retten til familiesammenføring – der anerkendes og reguleres ved direktiv 2003/86 – udgør et særskilt aspekt af retten til respekt for familieliv, der for sin del er en grundlæggende rettighed, der er fastsat i EMRK's artikel 8 og chartrets artikel 7. Den nævnte rettighed er således beskyttet i Den Europæiske Unions retsorden⁸.

21. Den direkte forbindelse mellem den grundlæggende ret til familieliv og retten til familiesammenføring anerkendes, som nævnt i punkt 7, specifikt i anden betragtning til direktiv 2003/86.

22. I denne sammenhæng har Domstolen derfor udtrykkeligt fastslået, at bestemmelserne i direktiv 2003/86 skal fortolkes på baggrund af de grundlæggende rettigheder, herunder navnlig på grundlag af retten til respekt for familieliv, som er fastlagt i både EMRK og i chartret⁹.

23. Domstolen har desuden bemærket, at direktiv 2003/86, herunder navnlig direktivets artikel 4, stk. 1, pålægger medlemsstaterne positive, præcist angivne forpligtelser, som modsvarer klart definerede subjektive rettigheder, eftersom medlemsstaterne i henhold til denne artikel, i de tilfælde, som anføres i direktivet, forpligtes til at tillade familiesammenføring for visse medlemmer af referencepersonens familie, uden at de kan udøve nogen skønsbeføjelse¹⁰.

24. I denne forbindelse fremgår det af fast retspraksis, at hovedreglen er, at familiesammenføring meddeles, og at de muligheder, som medlemsstaterne indrømmer i henhold til direktiv 2003/86, for at opstille betingelser for udøvelsen af retten til familiesammenføring, skal fortolkes indskrænkende¹¹.

25. Domstolen har desuden påpeget, at den eventuelle skønsbeføjelse, som medlemsstaterne anerkendes i henhold til bestemmelserne i direktiv 2003/86, ikke skal udøves af disse på en måde, der bringer direktivets formål, som er at fremme familiesammenføring, eller direktivets effektive virkning i fare¹².

8 — Dom Parlamentet mod Rådet (C-540/03, EU:C:2006:429, præmis 52 og den deri nævnte retspraksis).

9 — Dom Chakroun (C-578/08, EU:C:2010:117, præmis 44).

10 — Domme Europa-Parlamentet mod Rådet (EU:C:2006:429, præmis 60) og Chakroun (EU:C:2010:117, præmis 41).

11 — Domme Europa-Parlamentet mod Rådet (EU:C:2006:429, præmis 60) og Chakroun (EU:C:2010:117, præmis 41). Jf. i denne retning præmis 43 i dom Chakroun vedrørende muligheden i henhold til artikel 7, stk. 1, første punktum, og artikel 7, stk. 1, litra c).

12 — Dom Chakroun (EU:C:2010:117, præmis 43).

26. Domstolen har desuden udtalt, at det fremgår af artikel 17 i direktiv 2003/86, hvori det er fastlagt, at hvis der gives afslag på en ansøgning om familiesammenføring, »tager medlemsstaterne behørigt hensyn til arten og holdbarheden af vedkommendes familiemæssige tilknytning og til, hvor længe vedkommende har opholdt sig i medlemsstaten, samt til, om der er familiemæssig, kulturel eller social tilknytning til hjemlandet«, at medlemsstaterne har pligt til at foretage en individuel vurdering af ansøgningerne om familiesammenføring¹³.

27. Det er på grundlag af ovennævnte principper, der er fastlagt i retspraksis, at den forelæggende rets anmodning om præjudiciel afgørelse skal besvares.

B – Om det præjudicielle spørgsmål

28. Med det præjudicielle spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, hvorvidt artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86 skal fortolkes således, at den er til hinder for en national bestemmelse, som indebærer, at medlemsstaterne kan kræve, at referencepersonen og dennes ægtefælle skal være over en bestemt minimumsalder, inden ægtefællen kan familiesammenføres med referencepersonen, samt at denne alder skal være opnået af dem begge på tidspunktet for indgivelse af ansøgningen om familiesammenføring.

29. Begrundelsen for anmodningen om præjudiciel afgørelse er dels, at artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86 ikke udtrykkeligt angiver, på hvilket tidspunkt referencepersonen og dennes ægtefælle skal have opnået den foreskrevne alder, dels at de kompetente østrigske myndigheder på grundlag af de østrigske bestemmelser, som har gennemført nævnte direktiv, kan meddele afslag på en ansøgning, som er indgivet før en af eller begge de omhandlede personer er over denne alder, selv om de begge har opnået alderen på det tidspunkt, hvor der træffes afgørelse om familiesammenføringsansøgningen.

30. Det fortolkningsspørgsmål, som den forelæggende ret med sin anmodning om præjudiciel afgørelse har forelagt Domstolen, omhandler således en afklaring af, på hvilket tidspunkt den i artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86 foreskrevne alder, som medlemsstaterne selv kan fastsætte til højst 21 år, skal være opnået. Denne bestemmelse kræver derfor en fortolkning.

1. Fortolkningen af artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86

31. Efter Domstolens faste praksis skal EU-retlige bestemmelser fortolkes således, at der ikke blot skal tages hensyn til deres ordlyd, men også til den sammenhæng, hvori de indgår, og det formål, der forfølges med den lovgivning, som de er en del af¹⁴. Det er således nødvendigt at foretage en ordlydsfortolkning og en teleologisk og systematisk fortolkning af artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86.

a) Ordlydsfortolkning

32. I anmodningen om præjudiciel afgørelse har den forelæggende ret anført, at det af ordlyden af artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86 klart fremgår, at hensigten med denne bestemmelse er, at tidspunktet, hvor den foreskrevne alder skal være opnået, skal være det tidspunkt, hvor de kompetente myndigheder udsteder opholdstilladelsen, og ikke tidspunktet for indgivelse af ansøgningen om familiesammenføring.

33. Jeg er enig i den forelæggende rets vurdering af, at ordlyden af den omhandlede bestemmelse taler for en fortolkning, hvorefter det relevante tidspunkt, hvor den foreskrevne alder skal være opnået, ikke kan være tidspunktet for indgivelse af ansøgningen om familiesammenføring.

¹³ — Dom Chakroun (EU:C:2010:117, præmis 48).

¹⁴ — Dom Koushaki (C-84/12, EU:C:2013:862, præmis 34 og den deri nævnte retspraksis).

34. Eftersom medlemsstaterne i henhold til artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86 kan kræve, at referencepersonen og dennes ægtefælle skal være over en bestemt alder, »før ægtefællen¹⁵ kan sammenføres med vedkommende«, forudsættes det, at denne alder skal være opnået på det tidspunkt, hvor sammenføringen kan ske, dvs. tidspunktet for den kompetente myndigheds afgørelse om at imødekomme ansøgningen om opholdstilladelse med henblik på familiesammenføring. Sammenføringen kan dermed først ske efter, at ansøgningen er imødekommet, og ikke før.

35. En sådan ordlydsfortolkning af artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86 i den italienske version støttes i de andre sprogversioner af bestemmelsen. I såvel den franske, den engelske, den tyske som den spanske version af den omhandlede bestemmelse henvises der til den omstændighed, at referencepersonen og dennes ægtefælle *skal være over* en bestemt alder, før ægtefællen *kan sammenføres* med vedkommende¹⁶, og ikke, at de skal være over en bestemt alder, før ansøgningen kan indgives¹⁷. Denne henvisning til muligheden¹⁸ for at foretage familiesammenføring viser, at det afgørende er det tidspunkt, hvor ansøgningen imødekommes.

36. Ordlydsfortolkningen af bestemmelsen fører derfor til den konklusion, at tidspunktet, hvor referencepersonen og dennes ægtefælle skal være over den i den omtvistede bestemmelse foreskrevne minimumsalder, er det tidspunkt, hvor ægtefællen sammenføres med referencepersonen. Det følger heraf, at dette tidspunkt ikke kan være sammenfaldende med tidspunktet for indgivelse af ansøgningen om familiesammenføring, da sammenføring – hvilket den forelæggende ret i øvrigt også har anført – ikke kan ske, så længe de kompetente myndigheders nødvendige prøvelse af, om betingelserne for familiesammenføring er opfyldt, stadig pågår.

b) Teleologisk fortolkning

37. Den forelæggende ret mener dog, at den teleologiske fortolkning af artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86 kan føre til et andet resultat.

38. Den forelæggende ret er nemlig af den opfattelse, at en fortolkning af artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86, hvorefter tidspunktet, hvor den i den nævnte artikel foreskrevne minimumsalder skal være opnået, er sammenfaldende med tidspunktet for indgivelse af ansøgningen om familiesammenføring, bidrager bedre til at opnå målet om at forhindre tvangsægteskab. Den forelæggende ret mener nemlig, at risikoen for tvangsægteskab er større, hvis ægtefællerne må være under 21 år på tidspunktet for indgivelsen af ansøgningen, i forhold til hvis dette ikke var muligt.

39. Den østrigske og den græske regering deler dette synspunkt og har anført, at en fortolkning af den omtvistede bestemmelse, hvorefter alderskravet på 21 år skal være opfyldt, allerede når ansøgningen indgives, ikke alene bidrager til at nå målet om at forhindre tvangsægteskab, men også sikrer overholdelsen af både ligebehandlingsprincippet – idet den forudsætter, at alle ansøgere, som i kronologisk henseende befinder sig i samme situation, skal behandles lige, hvilket bevirker, at den omstændighed, at alderskravet kan opfyldes under sagsbehandlingen, ikke tillægges nogen betydning – som retssikkerhedsprincippet, eftersom den beskytter ansøgere mod alle former for diskriminerende behandling fra de kompetente myndigheders side.

15 — I den italienske version af bestemmelsen anvendes ordet »perché« i betydningen »for at«.

16 — I den franske version af artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86 anføres, at »le regroupant et son conjoint aient *atteint* un âge minimal [...] avant que le conjoint *ne puisse rejoindre* le regroupant«. I den engelske står, at »the sponsor and his/her spouse [...] *be* of a minimum age [...] before the spouse *is able* to join him/her«. Den tyske version bestemmer, at »der Zusammenführende und sein Ehegatte ein Mindestalter *erreicht* haben müssen [...] bevor der Ehegatte dem Zusammenführenden *nachreisen darf*«. Den spanske version fastsætter, at »el reagrupante y su cónyuge hayan *alcanzado* una edad mínima [...] antes de que el cónyuge *pueda reunirse* con el reagrupante« (mine fremhævninger).

17 — jf. derimod præmis 6 i samme artikel. Jf. punkt 53 og 54 nedenfor.

18 — På fransk »puisse rejoindre«, på engelsk »able to join«, på tysk »nachreisen darf«, på spansk »pueda reunirse«.

40. Der er ingen tvivl om, at den grundlæggende årsag til, at der med artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86 er indført en mulighed for at fastsætte en bestemt minimumsalder, er at forhindre tvangsægteskab. I denne forbindelse anser jeg det for sandsynligt, at en højere alder generelt indebærer en højere grad af modenhed som teoretisk set dels kan hjælpe den omhandlede person til at modstå pres for at indgå tvangsægteskab, dels eventuelt kan anspore vedkommende til at søge hjælp.

41. Jeg mener dog, at en prøvelse, som har til formål at fastslå, hvorvidt dette så faktisk er tilfældet, nødvendigvis skal tage hensyn til de særlige omstændigheder i hver enkelt situation. Jeg kan desuden ikke undlade at bemærke, at der i det europæiske civilsamfund er udtrykt tvivl om, hvorvidt kravet om en bestemt minimumsalder for tilladelse til familiesammenføring egentlig har nogen virkning over for indgåelse af tvangsægteskab¹⁹.

42. Det er derimod sikkert, at kravet om en bestemt minimumsalder for at give familiesammenføring har en direkte virkning på den ret til familiesammenføring, som udøves af unge, gifte par, hvor ægteskabet bygger på oprigtige grunde og ikke på tvang. En bestemmelse som den omtvistede nationale bestemmelse, der i overensstemmelse med direktiv 2003/86 uden undtagelse og uden en individuel vurdering kræver, at der skal være opnået en bestemt alder for, at retten til familiesammenføring kan udøves, er til hinder for, at de, som har giftet sig af ærlige og oprigtige grunde, men som endnu ikke er over den foreskrevne alder, kan udøve ovennævnte ret.

43. Det følger af disse bemærkninger, at i forbindelse med fortolkningen af artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86 skal formålet om at begrænse tvangsægteskab, der er berettiget og nødvendigt, afvejes over for retten for de par, der har giftet sig af oprigtige grunde, til at udøve deres ret til familiesammenføring, som følger direkte af deres ret til respekt for familieliv, der er stadfæstet i EMRK's artikel 8²⁰ og chartrets artikel 7²¹.

44. Det fremgår desuden af den faste retspraksis, der er nævnt ovenfor i præmis 24 og 25, dels at meddelelse af familiesammenføring er hovedreglen i det system, som er blevet skabt med direktiv 2003/86, og at de krav, som medlemsstaterne kan stille til udøvelsen af retten til en sådan sammenføring, derfor skal fortolkes indskrænkende, dels at direktivet i sig selv skal fortolkes under hensyntagen til dets almene formål – som er at fremme og ikke forhindre familiesammenføring – samt på en måde, der sikrer dets effektive virkning.

45. På baggrund af det ovenstående mener jeg, at en fortolkning af artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86, som indebærer, at den foreskrevne alder på 21 år skal være opnået inden indgivelse af ansøgningen om familiesammenføring, er mindre forenelig med direktivets formål end en fortolkning af samme bestemmelse, som indebærer, at det er tilladt at indgive ansøgningen, inden ovennævnte alder er opnået, og at få opholdstilladelse, såfremt ovennævnte alder er opnået på tidspunktet for myndighedens afgørelse om familiesammenføringsansøgningen.

19 — En række repræsentanter for det europæiske civilsamfund, som deltog i den af Kommissionen iværksatte offentlige høring om ret til familiesammenføring, som allerede har været nævnt ovenfor i fodnote 5, fremhævede således, at der manglede oplysninger om, hvorvidt kravet om, at referencepersonen og ægtefællen skulle være over en bestemt minimumsalder for, at ægtefællen kunne sammenføres med vedkommende, har nogen præventiv virkning over for tvangsægteskab og tvivlede kraftigt på virkningen heraf.

20 — Domstolen har i dom Akrich (C-109/01, EU:C:2003:491, præmis 58) anerkendt nødvendigheden af at tage hensyn til retten til respekt for familieliv i henhold til EMRK's artikel 8, når der er tale om frivilligt ægteskab.

21 — Af betydning i denne forbindelse er Supreme Court of the United Kingdoms dom af 12.10.2011 i sagen Quila [2001] UKSC 45, hvor nævnte ret fastslog, at det var retsstridigt, da Det Forenede Kongerige som et led i kampen mod tvangsægteskab vedtog at forhøje aldersgrænsen for at give familiesammenføring fra 18 til 21 år, fordi denne foranstaltning udgjorde et uforholdsmæssigt indgreb i retten til respekt for familieliv, som er fastsat i EMRK's artikel 8. Supreme Court [of the United Kingdom] fandt, at formålet om at forhindre tvangsægteskab principielt set var berettiget, men at foranstaltningen ikke var forholdsmæssig, dels fordi der manglede tilstrækkelige beviser for den omhandlede foranstaltnings virkning, dels med hensyn til den omstændighed, at det klart fremgik, at den omhandlede foranstaltning påvirkede retten til familiesammenføring for de par, som ikke havde indgået ægteskab af tvang.

46. Sidstnævnte fortolkning *fremmer* familiesammenføring, fordi den ikke udgør nogen formalistisk fortolkning, som forhindrer gennemførelsen af familiesammenføringen, samtidig med at den sikrer bestemmelsens effektive virkning, dvs. at forhindre tvangsægteskab.

47. På denne baggrund mener jeg, at de af den østrigske og den græske regering fremførte argumenter vedrørende henholdsvis ligebehandlingsprincippet og retssikkerhedsprincippet må afvises. Den omstændighed, at den foreskrevne alder kan være opnået, selv efter at ansøgningen er indgivet, giver efter min mening ikke anledning til nogen forskelsbehandling og skaber ikke nogen retsikkerhed. Der skal i denne forbindelse mindes om, at de kompetente myndigheder under alle omstændigheder i henhold til artikel 5, stk. 4, i direktiv 2003/86 har pligt til at træffe afgørelse om ansøgningen om familiesammenføring »hurtigst muligt og under alle omstændigheder senest ni måneder efter ansøgningsdatoen«. En sådan lovfæstet tidsfrist for behandling af ansøgninger udelukker således enhver retsikkerhed.

48. Endelig skal det fremhæves, at der i artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86 udtrykkeligt anføres et andet formål, som gør det muligt for medlemsstaterne at indføre en aldersgrænse for udøvelsen af retten til familiesammenføring, nemlig formålet om at sikre en bedre integration. I denne forbindelse vil jeg imidlertid bemærke, at hverken den forelæggende ret eller de berørte parter, som har afgivet skriftlige indlæg til Domstolen, har taget stilling til dette spørgsmål. Dette skyldes måske den omstændighed, at et sådant formål inden for rammerne af den omhandlede bestemmelse anses for underordnet i forhold til formålet om at forhindre tvangsægteskab.

49. Uanset hvorledes det forholder sig, synes tanken bag et sådant formål at være, at det kan være lettere for referencepersonens ægtefælle at blive integreret i den modtagende medlemsstats samfund, hvis ægtefællen har en vis modenhed som følge af at have opnået bestemt alder. Uden at komme nærmere ind på dette mulige formål med bestemmelsen mener jeg, at dette ikke på nogen måde påvirker konklusionen, hvorefter den fortolkning af artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86, som indebærer, at den foreskrevne minimumsalder skal være opnået på tidspunktet, hvor sammenføringen sker, og ikke når ansøgningen indgives, er mere forenelig med direktivets grundlæggende formål.

50. I denne forbindelse vil jeg også understrege, dels at en langvarig adskillelse af familiemedlemmer kan have en negativ indvirkning på integrationen i den forstand, at en sådan adskillelse kan opløse den familiemæssige tilknytning, dels at der i vurderingen af ægtefællens aldersbetingede evne til integration under alle omstændigheder, på grundlag af den ovenfor i punkt 26 nævnte retspraksis, ikke må ses bort fra den individuelle vurdering, som er fastsat i direktivets artikel 17.

c) Systematisk fortolkning

51. Den fortolkning af artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86, som følger af den bogstavelige og teleologiske fortolkning, der er beskrevet i de foregående præmisser, støttes efter min mening af den systematiske fortolkning af denne bestemmelse.

52. Det skal først og fremmest bemærkes, at det ved en samlet læsning af det omhandlede direktiv fremgår, at når EU-lovgiver har valgt at henvise til tidspunktet for indgivelsen af ansøgningen, er dette gjort eksplicit.

53. Det første eksempel herpå findes i artikel 4, stk. 6, i direktiv 2003/86, nærmere bestemt stykket efter det stykke, som indeholder den bestemmelse, der er genstand for fortolkning i den foreliggende sag. I henhold til denne bestemmelse kan medlemsstaterne bl.a. fastsætte en aldersgrænse, ganske vist en øvre og ikke en nedre aldersgrænse, for udøvelsen af retten til familiesammenføring. I nævnte artikel 4, stk. 6, har EU-lovgiver bestemt, at under visse omstændigheder »[kan] [m]edlemsstaterne [...] kræve, at *ansøgninger* om familiesammenføring for mindreårige børn *skal indgives, inden* børnene

fylder 15«²².

54. Det må dermed konstateres, at EU-lovgiver i artikel 4, stk. 6 – i modsætning til i artikel 4, stk. 5, der er genstand for fortolkning i den foreliggende sag – udtrykkeligt har anført, at den foreskrevne aldersgrænse skal være opnået, inden der indgives ansøgning om familiesammenføring.

55. Tilsvarende har lovgiver i artikel 7, stk. 1, i direktiv 2003/86, hvori det er fastsat, at medlemsstaterne kan kræve, at den berørte person godtgør, at referencepersonen opfylder visse krav, udtrykkeligt henvist til »[v]ed indgivelsen af ansøgning om familiesammenføring«.

56. Det fremgår af disse betragtninger, at hvis EU-lovgiver havde ment, at den i artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86 foreskrevne alder skulle være opnået på tidspunktet for indgivelsen af ansøgningen, ville lovgiver have anført dette specifikt i bestemmelsen. Da dette ikke er tilfældet, bør den fortolkning foretrækkes, som indebærer, at det tidspunkt, hvor den foreskrevne alder skal være opnået, ikke er sammenfaldende med tidspunktet for indgivelse af ansøgningen, men med det tidspunkt, hvor familiesammenføringen kan ske, dvs. tidspunktet, hvor ansøgningen imødekommes.

57. Såvel den østrigske som den græske regering har anført, at opfyldelsen af alderskravet i henhold til artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86 er et formelt krav for indgivelse af ansøgning om familiesammenføring. Den græske regering har navnlig hævdet, at det tidspunkt, hvor den foreskrevne alder skal være opnået, kan udledes af bestemmelsen i artikel 5, stk. 2, i direktiv 2003/86, hvor det er fastsat, at ansøgningen om familiesammenføring skal vedlægges dokumentation for den familiemæssige tilknytning og for, at betingelserne i bl.a. direktivets artikel 4 er opfyldt. Ifølge den græske regering fremgår det af denne bestemmelses ordlyd, at der blandt den dokumentation, som ansøgere skal fremlægge for myndigheden, også skal være dokumentation for, at den i artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86 foreskrevne alder er opnået.

58. I denne forbindelse vil jeg imidlertid bemærke, at det ikke fremgår af nogen bestemmelse i direktiv 2003/86, at opfyldelsen af alderskravet i henhold til artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86 er et formelt krav for indgivelse af ansøgningen. Jeg kan navnlig ikke se, hvordan dette skulle kunne udledes af ordlyden i artikel 5, stk. 2, i direktiv 2003/86, hvorefter en ansøgning skal vedlægges dokumentation for, at kravene i artikel 4 er opfyldt. Denne bestemmelse, sammenholdt med artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86, kan – og efter min opfattelse skal – nemlig fortolkes således, at ansøgningen skal vedlægges dokumentation for, at den foreskrevne alder er opnået på det tidspunkt, hvor sammenføringen vil kunne ske.

59. Den østrigske regering har desuden anført, at eftersom artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86 ikke udtrykkeligt specificerer det tidspunkt, hvor den foreskrevne alder skal være opnået, giver den medlemsstaterne en vis skønsmæssig beføjelse, som i overensstemmelse med princippet om procesautonomi gør det muligt for dem at fastsætte dette tidspunkt, som de finder det hensigtsmæssigt.

60. I denne henseende vil jeg for det første understrege, at det skal udledes af bemærkningerne i præmis 33-36, at det faktisk fremgår af gennemgangen af den omhandlede bestemmelse, at den fastsætter, at tidspunktet, hvor den foreskrevne aldersgrænse skal være opnået, skal være sammenfaldende med det tidspunkt, hvor sammenføringen kan ske, hvilket udelukker, at der er tale om tidspunktet, hvor ansøgningen indgives.

22 — Min fremhævning.

61. Selv om det anerkendes, at den omtvistede bestemmelse giver medlemsstaterne en vis skønsmæssig beføjelse til at fastlægge, hvornår alderskravet skal være opfyldt, fremgår det for det andet af den i præmis 25 nævnte retspraksis, at direktiv 2003/86 ganske vist tillægger medlemsstaterne en vis skønsmæssig beføjelse, men at denne ikke skal anvendes af dem på en måde, som bringer direktivets formål om at fremme familiesammenføring i fare.

62. Jeg mener, at en bestemmelse, som indebærer, at det er muligt at meddele afslag på en ansøgning om familiesammenføring på grund af, at den foreskrevne alder for at udøve retten til familiesammenføring ikke er opnået på tidspunktet for indgivelse af ansøgningen, og dette til trods for, at ovennævnte alder er opnået på tidspunktet for ovennævnte afgørelse om afslag, ikke blot modvirker, men endda er til hinder for familiesammenføring, og dette uanset den omstændighed, som anføres af den østrigske regering, at ægtefællerne efterfølgende kan indgive en ny ansøgning om familiesammenføring.

d) Konklusion

63. Det fremgår af ordlydsfortolkningen og af den teleologiske og systematiske fortolkning af artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86, at tidspunktet, hvor medlemsstaterne kan kræve, at referencepersonen og dennes ægtefælle skal være over en bestemt alder, dog højst 21 år, for at kunne udøve deres ret til familiesammenføring, er sammenfaldende med det tidspunkt, hvor sammenføringen sker. Dette tidspunkt kan således ikke være sammenfaldende med tidspunktet, hvor ansøgningen om familiesammenføring indgives til den kompetente myndighed. Det følger heraf, at en national bestemmelse som den i hovedsagen omhandlede ikke er forenelig med ovennævnte artikel, hvis bestemmelsen indebærer, at betingelsen for at imødekomme ansøgningen om familiesammenføring er, at den foreskrevne alder er opnået på det tidspunkt, hvor ansøgningen indgives, og at de kompetente myndigheder således kan meddele afslag på ansøgningen, hvis dette alderskrav ikke er opfyldt på tidspunktet for indgivelse af ansøgningen, selv om den fastsatte alder er opnået for det tidspunkt, hvor afgørelsen træffes.

2. Anmodning om, at Domstolen efterprøver gyldigheden af artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86

64. I sine skriftlige indlæg har Marjan Noorzia anmodet Domstolen om at efterprøve gyldigheden af artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86. Marjan Noorzia har anført, at kravet om, at der skal være opnået en minimumsalder på 21 år for at kunne udøve retten til familiesammenføring, ikke forhindrer tvangsægteskab, uanset om dette krav skal være opfyldt på datoen for ansøgningens indgivelse eller på datoen, hvor ansøgningen om sammenføring imødekommes.

65. I denne forbindelse skal det bemærkes, at det ifølge Domstolens praksis udelukkende påhviler den forelæggende ret at fastlægge indholdet af de spørgsmål, den vil forelægge. Det tilkommer udelukkende den nationale ret, for hvilken en tvist er indbragt, og som har ansvaret for den retsafgørelse, som skal træffes, på grundlag af omstændighederne i den konkrete sag at vurdere, såvel om en præjudiciel afgørelse er nødvendig for, at den kan afsige dom, som relevansen af de spørgsmål, den forelægger Domstolen²³.

66. Den forelæggende rets formål med at anmode om en præjudiciel afgørelse er udelukkende at få oplyst, hvordan artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86 skal fortolkes. Den har ikke anført, at den har udtrykt tvivl om gyldigheden af denne bestemmelse, eller at et sådant spørgsmål skulle være blevet rejst for den i tvisten i hovedsagen.

23 — Jf. dom Brünsteiner og Autohaus Hilgert (C-376/05 og C-377/05, EU:C:2006:753, præmis 26 og den deri nævnte retspraksis).

67. Eftersom artikel 267 EF ikke er et retsmiddel, der står til rådighed for parterne ved en sag, der verserer for en national ret, er Domstolen ikke forpligtet til at vurdere spørgsmålet om gyldigheden af EU-retten alene af den grund, at dette spørgsmål er blevet påberåbt for den af en part i vedkommendes skriftlige indlæg²⁴. Derfor og uanset bemærkningerne i punkt 41 mener jeg ikke, at det er nødvendigt i denne sag at efterprøve Marjan Noorzias spørgsmål om, hvorvidt bestemmelsen i artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86 er gyldig.

V – Forslag til afgørelse

68. På baggrund af de ovenfor anførte betragtninger foreslår jeg Domstolen at besvare det præjudicielle spørgsmål, som Verwaltungsgerichtshof har forelagt, på følgende måde:

»Artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86 om ret til familiesammenføring er til hinder for en bestemmelse, som fastsætter, at den minimumsalder, som medlemsstaterne kan kræve, at referencepersonen og dennes ægtefælle har opnået, inden ægtefællen kan familiesammenføres med referencepersonen, skal være opnået af dem begge på tidspunktet for indgivelse af ansøgningen om familiesammenføring, for at ansøgningen kan imødekommes.«

24 — Jf. dom Brünsteiner og Autohaus Hilgert (EU:C:2006:753, præmis 28 og den deri nævnte retspraksis). Jf. i samme retning dom Melki og Abdeli, C-188/10 og C-189/10 (EU:C:2010:363, præmis 63). Hvad angår parternes rolle i en præjudiciel procedure, jf. punkt 80 i generaladvokat Trstenjaks forslag til afgørelse i sag VB Pénzügyi Lízing (C-137/08, EU:C:2010:401).